

MARE DE DÉU DE LES ARENES. Mur meridional. Foto Josep M. Masagué. 1989.

entre les confluències dels torrents de les Arenes i del Sot de la Matalonga amb el riu.

Segons Ramon Vall i Rimblas l'església és molt pobre en documentació. *"Només podem donar com a certa una referència de l'any 1121."*

És un edifici molt senzill, d'una sola nau de planta rectangular, amb dues finestres i volta de canó seguit. L'absis és semicircular, amb finestra central i volta de quart d'esfera. La porta primitiva és al mur de migdia, amb arc de mig punt. Josep M. Masagué i Torné ens divideix l'edifici en tres parts. La part més antiga estaria composta per l'absis i un pany de paret de llevant d'uns 6,60 m. de llargada, correspondria a una construcció del segle XII. El cos central de la nau, on hi ha el portal d'entrada, no sembla anterior al segle XIV. La resta de l'edifici, situat al sector de ponent, seria una ampliació dels segles XVIII o XIX.

A l'interior de l'ermita hi ha una reproducció de la Mare de Déu de les Arenes, talla de fusta del segle XIII, policromada, que fou destruïda l'any 1936.

Lluís Fernández

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 46

13 de febrer de 2005

EL VALLÈS

SANT SEBASTIÀ DE MONTMAJOR (CALDES)

El minúscul veïnat de Sant Sebastià de Montmajor es troba a l'extrem sud-est de la vall de Gallifa, als vessants de la muntanya del Farell, anomenada, d'antic, de Montmajor. L'accés amb carretera es fa per Caldes de Montbui però a Sabadell, és tradició, sobretot dels excursionistes, d'anar-hi per Castellar del Vallès i la pista de Cadafalc o Catafau.

La primera dada documental de l'alou de Montmajor és de l'any 999, i la de l'església del 1077. El monestir de Sant Cugat i l'església de Caldes tingueren diferents plets i disputes sobre la pertinença i dependència de Sant Sebastià. El 1400, aproximadament, passà a ser sufragània de Caldes però el 1413 el soste-

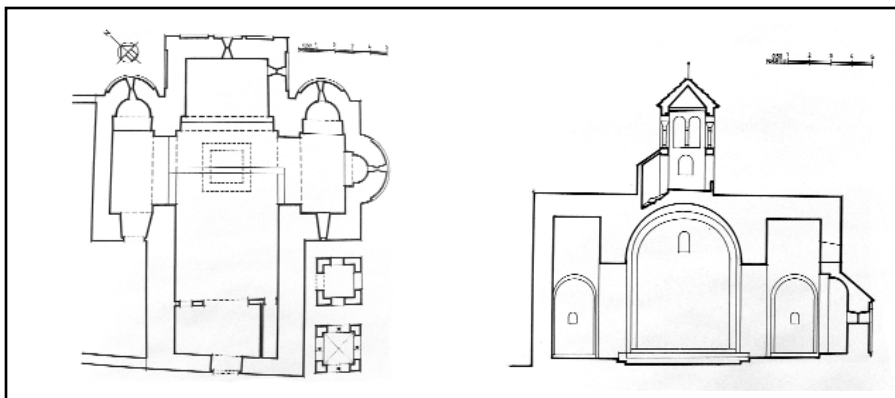

SANT SEBASTIÀ DE MONTMAJOR. Foto. J.M. Masagué, 1989.

niment del rector el trobem a càrrec del monestir de Sant Llorenç Savall. En segles posteriors encara passa a dependre, en alguns moments de Gallifa. Finalment el 1868 va ser erigida en parròquia independent, per la qual cosa se li van afegir masies esparses de les parròquies de Gallifa, de Sant Llorenç i de Caldes. Actualment continua com a parròquia però depenent de la de Caldes.

Segons un resum publicat a les Guies de la Catalunya romànica, extret del text del nostre consoci Josep M. Masagué i Torné, “L’edifici ha experimentat una sèrie de transformacions en època moderna, tot i que sembla que es tracti d’una construcció romànica impecable. Per aquest motiu resulta difícil distingir-hi quins són els elements originaris i quins els afegits. Malgrat tot, manté l’estructura habitual en les construccions romàniques. Consta d’una sola nau amb transsepte, fàcilment distingible des de l’exterior que conforma una planta de creu llatina. La capçalera té tres absis, un de central, quadrat i dos de laterals semicirculars. Al braç sud del transsepte hi ha un altre absis semicircular. Tots els absis tenen finestres de doble esqueixada i arc de mig punt, en un nombre total de cinc. Els absis presenten a l’exterior una ornamentació a base de frisos d’arcuacions cegues i bandes llombardes.

La nau, el transsepte i l’absis central són coberts amb una volta de canó seguit i els absis laterals i el del transsepte, per una volta de quart d’esfera. L’accés tant als braços del transsepte com al presbiteri, des del creuer, es fa mitjançant arcs de mig punt.

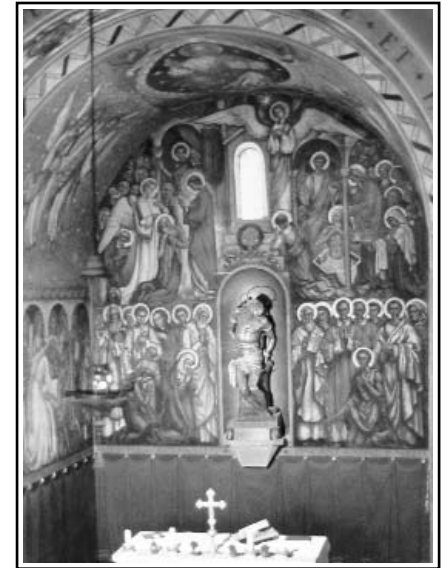

SANT SEBASTIÀ DE MONTMAJOR. Planta i secció de Josep M. Masagué.

Sobre el creuer s’alça un campanar de torre de planta quadrada amb dos pisos de finestres sense divisions internes i amb coberta a quatre vessants. Les finestres són simples al primer pis i geminades amb senzilles columnes al segon, encara que totes són d’arc de mig punt. És un campanar que recorda el de Sant Feliu del Racó.

Es pot considerar (...) com una obra del segle XI; el campanar una mica posterior. (...).”

L’interior de l’església de Sant Sebastià de Montmajor és decorada amb pintures del sabadellenc Antoni Vila Arrufat, que tenia casa a Sant Sebastià de Montmajor, on també és enterrat. L’any 1938, en plena Guerra Civil va fer la promesa de pintar l’absis principal si la seva família no patia cap desgràcia. “Entre 1946 i 1947 havia fet alguns esbossos (...) La tasca preparatòria va durar fins el 1950, en què ho va tenir tot apunt i l’agost d’aquell any començà a pintar. Aquests frescos van ser sufragats pel mateix artista i pel col·lectiu de feligresos de la parròquia, els Amics de Sant Sebastià.”¹

SANT SEBASTIÀ DE MONTMAJOR. Pintures murals de Vila Arrufat. Foto Lluís Fernández, 1989.

SANTA JUSTA I SANTA RUFINA DE LLIÇÀ DE MUNT

Està situada en un pla, a l’extrem nord del terme municipal, a l’esquerra de la riera del Tenes. A uns dos-cents metres hi passa la carretera de Caldes a Granollers, que ressegueix, aproximadament el traçat de l’antiga via romana.

La primera dada documental és de l’any 1101. El 1328 consta que era església parroquial, unida a la parròquia de Santa Eulàlia de Ronçana. Després de la davallada demogràfica produïda per la pesta negra, i del famós terratrèmol, l’any 1432, passà a ser sufragània de Lliçà de Munt i

1. VILA DELCLÒS, Eusebi. Antoni Vila Arrufat, una vida dedicada a l’art. Ed. Meteora S.L. Barcelona, 2004. Pàg. 117.

SANTA JUSTA I SANTA RUFINA. Foto. C. Barbany - M. R. Garcia publicada a Catalunya Romànica Vol. XVIII, p. 372.

amb absis semicircular, amb volta de quart d'esfera, amb arquets cecs i bandes llombardes. Les finestres són de doble esqueixada i arc de mig punt. El portal d'entrada actual de la façana sud, no sembla que sigui l'original, el qual seria a l'oest. El campanar d'espadanya (1508) és de tres ulls, si bé sembla que originàriament era de dos. Al mur nord hi ha adossada la capella del Roser, construïda el 1727.

Durant les obres de restauració es van trobar uns murs travessers a l'interior que suposen un tancament de separació, similars als existents a Sant Romà de les Arenes (Baix Empordà). Es creu que podria ser una manera de separar la nau del presbiteri per tal de mantenir un espai reservat a una petita comunitat determinada. Sembla que aquestes estructures són freqüents en esglésies d'Astúries i de Castella.

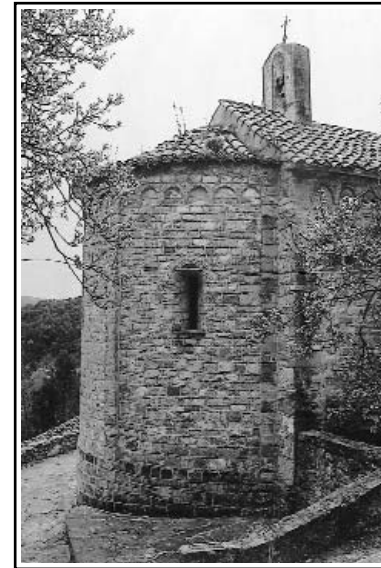
SANT PERE I SANT FELIU DE GALLIFA

És l'església parroquial de la petita i dispersa població de Gallifa. Es troba situada en el fons d'una vall entre la serra del Castell i els cingles de Sant Sadurní, dalt d'un petit replà format per les depressions de dos torrents.

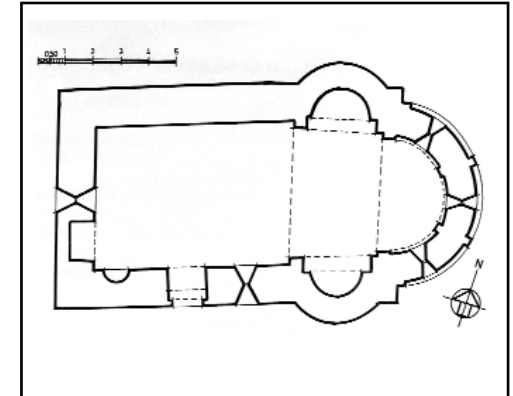
"El primer document escrit que en tenim és de l'any 1060. Cap a la fi del segle XII sembla que s'hi devien fer reformes, ja que Bernat de Rocafort confirma en el seu testament, el 1184, les donacions que havia fet a l'església amb motiu de la seva dedicació. Com a patró inicial consta només Sant

deixà de ser parròquia. El 1936 va ser cremada i el 1982 s'inauguraren les obres de reconstrucció, promogudes per la revista Ronsana i de la mà del sabadellenc Mn. Pere Farriol i Viñas, rector de Lliça de Munt, i un grup de dotze persones més.

És una església del segle XII, d'una sola nau,

SANT PERE I SANT FELIU DE GALLIFA. Foto J. M. Masagué, 1989.

SANT PERE I SANT FELIU DE GALLIFA. Planta. J. M. Masagué.

Feliu, però a partir del segle XIV va compartir la titularitat amb Sant Pere. Sempre havia pertangut al bisbat de Barcelona fins l'any 1956, en què fou traspassat al de Vic."²

"És una església d'una sola nau, amb capçalera triabsidal disposada en forma de creu. La nau rectangular és coberta amb volta de canó. L'absis i les absidioles són semicirculars i cobertes amb voltes de quart d'esfera. Té cinc finestres d'arc de mig punt i doble esqueixada. La porta s'obra a la façana sud per mitjà de dos arcs de mig punt. L'absis és decorat exteriorment per un fris d'arcuacions cegues i faixes verticals o lesenes que acaben amb un sòcol que envolta l'absis. Aquest fris continua pels dos costats de la nau propers a la capçalera. Sobre la teulada s'alça un petit campanar d'espadanya d'un sol ull. El conjunt es pot datar a la segona meitat del segle XI, tot i que la nau és una reconstrucció del XII."³

MARE DE DÉU DE LES ARENES (CASTELLAR DEL VALLÈS)

L'església és situada a l'antic terme de Sant Feliu del Racó, a l'extrem nord oest del terme municipal de Castellar del Vallès, al final dels últims contraforts de Sant Llorenç del Munt. És a la dreta del riu Ripoll, al cim d'un turó,

². Resum del text de Ramon Vall i Rimblas publicat a la Catalunya Romànica.

³. Resum del text de Josep M. Masagué i Torné, publicat a la Catalunya Romànica.